

เวียดนาม...คู่แข่งส่งออกข้าวที่ไทยไม่ควรมองข้าม

แม้ประเทศไทยเป็นผู้ส่งออกข้าวรายใหญ่อันดับ 1 ของโลกมานานกว่า 20 ปี โดยมีจุดแข็งจากการที่สามารถส่งออกข้าวได้หลากหลายชนิด โดยเฉพาะข้าวหอมมะลิที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวและได้รับการยอมรับเป็นอย่างดีในตลาดโลก อีกทั้งเมื่อพิจารณาถึงปริมาณส่งออกข้าวโดยรวมแล้ว ไทยยังคงทิ้งห่างประเทศคู่แข่งอยู่มาก อย่างไรก็ตาม คู่แข่งสำคัญที่ผู้ส่งออกข้าวไทยควรจับตามองอย่างใกล้ชิด คือ เวียดนาม ซึ่งปัจจุบันได้ก้าวขึ้นเป็นผู้ส่งออกข้าวรายใหญ่อันดับ 2 ของโลก ด้วยปริมาณส่งออกเฉลี่ยราว 4-5 ล้านตันต่อปี และมีตลาดส่งออกหลักเช่นเดียวกับไทย เช่น ประเทศในแถบเอเชีย และแอฟริกา

ทั้งนี้ ปัจจัยที่ส่งผลให้เวียดนามก้าวขึ้นมามีบทบาทสำคัญในตลาดข้าวโลก ได้แก่

- **ประสิทธิภาพการผลิตสูง** แม้พื้นที่เพาะปลูกข้าวของเวียดนามมีเพียง 46 ล้านไร่ ซึ่งน้อยกว่าไทยถึง 20 ล้านไร่ แต่พบว่าประสิทธิภาพในการผลิตข้าวของเวียดนามอยู่ในระดับสูงเมื่อเทียบกับประเทศผู้ส่งออกข้าวรายใหญ่อื่น ๆ สังเกตได้จากผลผลิตข้าวต่อไร่ของเวียดนามที่สูงถึง 779 กิโลกรัม เทียบกับไทยที่มีผลผลิตข้าวต่อไร่ 480 กิโลกรัม และอินเดีย (ผู้ส่งออกข้าวรายใหญ่อันดับ 4 ของโลก) 513 กิโลกรัม

- **เวียดนามเพาะปลูกข้าวได้เกือบตลอดทั้งปี** เนื่องจากรัฐบาลเวียดนามจัดให้มีระบบชลประทานกระจายไปยังพื้นที่ปลูกข้าวจนปัจจุบันกว่าร้อยละ 50 ของพื้นที่เพาะปลูกข้าวทั่วประเทศอยู่ในเขตชลประทาน ทำให้ได้รับน้ำสม่ำเสมอตลอดทั้งปี และสามารถปลูกข้าวได้ 2-3 ครั้งต่อปี ขณะที่ไทยมีพื้นที่เพาะปลูกข้าวที่อยู่ในเขตชลประทานเพียงร้อยละ 30 ของพื้นที่ปลูกข้าวทั้งหมด ทำให้ต้องพึ่งพาน้ำฝนเป็นหลัก

- **รัฐบาลให้การสนับสนุน** รัฐบาลเวียดนามให้การสนับสนุนทั้งด้านการวิจัยและพัฒนาเพื่อปรับปรุงพันธุ์ข้าวอย่างต่อเนื่อง อาทิ ข้าวพันธุ์ Hybrid ซึ่งให้ผลผลิตต่อไร่สูง การพัฒนาปุ๋ยเคมีสูตรใหม่ ๆ และการปรับปรุงการขนส่ง ตลอดจนการสนับสนุนให้มีการปรับปรุงระบบชลโเพื่อลดความชื้นของข้าว ทั้งนี้ มาตรการดังกล่าวนอกจากช่วยลดต้นทุนการผลิตต่อไร่แล้ว ยังช่วยยกระดับคุณภาพข้าวให้ดีขึ้นซึ่งเดิมเป็นจุดอ่อนสำคัญในการส่งออกข้าวของเวียดนาม

- **ราคาส่งออกข้าวเวียดนามต่ำกว่าของไทย** จากข้อได้เปรียบของต้นทุนการผลิตและต้นทุนค่าขนส่งที่ค่อนข้างต่ำ ส่วนหนึ่งเป็นผลจากกว่าร้อยละ 50 ของการค้าขายข้าวภายในประเทศใช้การขนส่งทางน้ำเป็นหลัก ขณะที่นโยบายรับจำนำข้าวของไทยมีส่วนทำให้ราคาข้าวส่งออกของไทยอยู่ในระดับสูง ส่งผลให้ผู้นำเข้าหลายประเทศหันไปนำเข้าข้าวจากเวียดนามแทน ทั้งนี้ ปัจจุบันข้าวขาว 25% ของเวียดนามมีราคาราวตันละ 400 ดอลลาร์สหรัฐ ต่ำกว่าไทยถึง 175 ดอลลาร์สหรัฐต่อตัน

อย่างไรก็ตาม คาดว่าเวียดนามจะยังไม่สามารถแย่งชิงส่วนแบ่งตลาดข้าวจากไทยไปได้มากนัก เนื่องจากผลผลิตข้าวส่วนใหญ่ของเวียดนามใช้เพื่อบริโภคในประเทศเป็นหลัก การส่งออกมีเพียงปีละ 4-5 ล้านตัน เทียบกับไทยที่มีปริมาณส่งออกข้าวสูงราวปีละ 7-9 ล้านตัน อีกทั้งการส่งออกข้าวส่วนใหญ่ของเวียดนามยังเป็นข้าวคุณภาพต่ำซึ่งเน้นจำหน่ายในตลาดระดับกลางถึงล่าง และแม้ปัจจุบันมีการขยายการผลิตและส่งออกข้าวหอมมากขึ้น แต่คุณภาพข้าวยังไม่คงที่ ตลอดจนมีการปลอมปนข้าวประเภทอื่น ๆ ส่งผลให้เวียดนามเจาะตลาดได้เพียง

บางตลาดเท่านั้น นอกจากนี้ ข้าวของเวียดนามมักมีสารกำมะถันตกค้าง เนื่องจากปัจจุบันเวียดนามใช้ถ่านหินเป็นเชื้อเพลิงในการอบข้าว

ส่วนวิเคราะห์ธุรกิจ ฝ่ายวิชาการ

เดือนตุลาคม 2551